

Visie op Bibliotheekfuncties Uitvoeringsagenda 2018

Uitvoering van bibliotheekfuncties door de Openbare
Bibliotheek Gelderland Zuid en gemeente Overbetuwe

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave.....	1
Inleiding.....	2
Waarom een uitvoeringsagenda?	2
Wat gaan we samen doen?	2
Hoe gaan we dat doen?	2
Bibliotheek Elst.....	3
Bibliotheek Heteren	3
Bibliotheek Zetten.....	3
Bibliotheek in de regio	4
1.Ter beschikking stellen van kennis en informatie	5
2.Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie	6
3.Bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur.....	7
Bibliotheek Op School (BOS).....	7
4.Organiseren van ontmoeting en debat.....	8
5.Laten kennismaken met kunst en cultuur.....	8
Right to challenge.....	9
Financiën.....	10
Bijlage 1: Doelenboom	11
Bijlage 2: Landelijke monitor BOS	12
Bijlage 3: Reacties scholen op deelname Bibliotheek op School	13

Inleiding

Waarom een uitvoeringsagenda?

In 2016 is ontwikkelvisie op Bibliotheekfuncties door de raad vastgesteld. In deze visie zijn maatschappelijke trends en ontwikkelingen gekoppeld aan de veranderende rol van de bibliotheek in de samenleving. Dit resulteert in een ontwikkelrichting van de openbare bibliotheek Gelderland Zuid. Er is behoefte aan concretisering van deze visie naar uitvoering. Begin 2017 is een oriënterend onderzoek door de lokale rekenkamer uitgevoerd naar de manier waarop de gemeente de bibliotheek aanstuurt en subsidieert. Op basis van dit onderzoek doet de rekenkamer een aantal adviezen om de aansturing en subsidiering te verbeteren. Deze uitvoeringsagenda wil op beide vraagstukken antwoord geven.

Wat gaan we samen doen?

Het coalitieprogramma van de gemeente laat zien dat de gemeente culturele voorzieningen zoals de bibliotheek beschouwt als een waardevolle voorziening om de leefbaarheid van dorpen en wijken op peil te houden en die bijdraagt aan onderlinge sociale verbindingen. Tegelijkertijd wordt vanuit de sociaal-maatschappelijke visie aandacht besteed aan de noodzaak tot het ondersteunen van kwetsbare mensen in de samenleving. De bibliotheek komt hiermee als culturele en educatieve voorziening meer en meer in de rol van het ondersteunen van mensen om mee te kunnen doen in de samenleving.

De activiteiten van OBGZ en de voorzieningen die zij biedt koppelen wij aan maatschappelijke doelen. Hierdoor laten wij zien wat de gemeenschap aan maatschappelijke, educatieve, economische en culturele meerwaarde krijgt voor het subsidiegeld dat in de bibliotheek wordt geïnvesteerd.

Hoe gaan we dat doen?

Het meest aangewezen instrument om hier invulling aan te geven is de subsidiebeschikking waarin wij afspraken maken met OBGZ, prestaties vragen en vragen om rapportages over de resultaten. Naast dit formele instrument overleggen de gemeente en bibliotheek, vaak samen met andere uitvoeringpartners over actuele vraagstukken en ontwikkelingen. Dit doen wij niet alleen lokaal maar ook regionaal. Gemeentebestuurders en bestuurders van de gemeenten die diensten afnemen van OBGZ treffen elkaar regelmatig om de effectiviteit van de subsidie te vergroten.

Bibliotheek Elst

Projectgroep "Sociaal ontmoeten in Elst" is een samenwerkingsverband tussen een burgerinitiatief en de 3 Wijkplatforms te Elst. Zij werken samen aan het versterken van 'Sociaal ontmoeten in Elst'.

"Elst ontwikkelt zich al vele jaren als een dynamisch dorp met een centrumfunctie binnen de gemeente Overbetuwe. Wat wordt gemist? Een logische, laagdrempelige ontmoetingsplek in het centrum van het dorp. Een maatschappelijke voorziening die kan dienen als podium voor het ontmoeten, verbinden en versterken van contacten tussen verschillende groepen en individuen uit onze samenleving.

Een plek waar gepraat kan worden, maar waar ook stilte kan zijn. Een plek waar gewerkt en gestudeerd kan worden, maar ook een plek waar men elkaar van dienst kan zijn, vragen gesteld kunnen worden, informatie wordt verstrekt en waar men elkaar kan ondersteunen op allerlei terreinen."

Wij menen dat de bibliotheek in Elst zo'n plek kan en moet zijn. Wij volgen en ondersteunen dit initiatief. Waar nodig volgen fysieke aanpassingen aan de inrichting om deze publieke ruimte in Elst te versterken en zo bij te dragen aan een vitale samenleving.

Bibliotheek Heteren

De bibliotheek is gevestigd in Brede school "De Vogeltuin". In oktober 2015 heeft Bibliotheek Heteren door middel van een samenwerking met talentbemiddelaar Loon en Werk ruimere openingstijden voor de klant gerealiseerd. Tot spijt van ons en de bibliotheek heeft Loon en Werk de samenwerking beëindigd, waardoor de openingstijden worden zoals voorheen.

Bewonersinitiatief Heteren Sociaal en dorpsraad maken zich zorgen over het voortbestaan van de bibliotheekvoorziening in Heteren. Hoewel wij de bibliotheek niet willen beëindigen en deze zorg dus niet delen zijn wij blij met actieve bewonersbetrokkenheid bij de bibliotheekvoorziening.

In 2019 loopt de huurovereenkomst tussen gemeente en OBGZ af. In 2018 gaan wij daarom in gesprek met OBGZ over de huisvesting. Bij deze gesprekken betrekken wij de Dorpsraad en Heteren Sociaal.

Bibliotheek Zetten

Het pand van de bibliotheek, dat onderdeel uitmaakt van de Wanmolen, is in 2016 aangekocht door de gemeente. Sindsdien huurt de bibliotheek de ruimte van de gemeente. Sinds september 2017 is de Historische Kring Midden-Betuwe ondergebracht in de bibliotheek. Hierdoor komt de cultuurhistorie en het erfgoed van de Midden Betuwe beter voor het voetlicht van bewoners van Overbetuwe.

Voor de Wanmolen werken wij aan scenario's voor de toekomst. Op aangeven van de raad is bij motie aangedrongen op vernieuwing van de Wanmolen. Wij volgen hierbij de visie die het burgerinitiatief Zicht op Zetten voor het dorp heeft opgesteld:

"Een plek maken voor culturele, sociale, maatschappelijke en recreatieve activiteiten. De Wanmolen kan nieuw leven ingeblazen worden of er komt een nieuwe locatie die bijdraagt aan levendigheid en verbondenheid. De multifunctionele locatie is voor iedereen aantrekkelijk en centraal. Functies van deze plek:

- Een dorpshuis; sociaal en zakelijk ontmoetingscentrum voor alle leeftijden
- Beperkte horeca
- Ondersteuningspunt vanuit gemeente voor diverse onderwerpen voor zorg en welzijn.

- Zaal voor theater, kleinschalige dorps gerelateerde evenementen en/of kleine sporthal voor de basisscholen (mede afhankelijk van ontwikkelingen bij de scholen)
- **Bibliotheek en speel-o-theek**
- Locatie voor zorg- en welzijn organisaties als de huisarts of fysiotherapeut.”

De toekomst van de bibliotheek in Zetten is daarmee gekoppeld aan een nieuwe Wanmolen. Hierover neemt de raad in 2018 een besluit.

Bibliotheek in de regio

Het RKC onderzoek constateerde dat niet werd stilgestaan bij het feit dat de bibliotheek werkt voor meerdere gemeenten in de regio en wat dat betekent voor het bibliotheekwerk in de gemeente Overbetuwe.

In 2016 is door de wethouders van de zes gemeenten oriënterend gesproken over het aantonen van maatschappelijke meerwaarde van de bibliotheek. De VNG adviseert (via publicatie Lokaal bibliotheekwerk; een handreiking voor gemeenten - april 2015) bij samenwerking binnen een regiobibliotheek afspraken te maken. Daartoe heeft zij een Model samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Hierin worden afspraken vastgelegd over beleidsinhoudelijke en financieel-technische zaken, wijze van verantwoording en voortgangsoverleg.

Wij hebben het initiatief genomen om met de regio deze gezamenlijkheid handen en voeten te geven met als uitgangspunt de VNG model samenwerkingsovereenkomst. Hierdoor kunnen wij afspraken maken over wat in gezamenlijkheid aan OBGZ wordt gevraagd en wat tot lokaal maatwerk/beleidsvrijheid van individuele gemeenten behoort. Deze afspraken kunnen op zijn vroegst voor het subsidiejaar 2019 invulling krijgen.

De uitvoeringsagenda is verder gerangschikt naar (wettelijke) bibliotheekfunctie. Per functie **vertellen** wij welke doelen wij nastreven, welke ontwikkelingen uitgevoerd zijn, in gang gezet zijn en/of welke wij mogelijk willen maken. In de tabel staan de activiteiten die OBGZ uitvoert per functie en de prestaties die wij verbinden (**tellen**) aan de subsidie die wij verlenen.

1. Ter beschikking stellen van kennis en informatie

De Bibliotheek maakt als kenniscentrum de fysieke en digitale bibliotheekcollectie beschikbaar én toegankelijk voor iedereen.

De Bibliotheek Gelderland Zuid maakt onderdeel uit van het grote netwerk van bibliotheken in Nederland, voldoet aan de eisen uit de bibliotheekwet en beschikt over het certificaat van de Stichting Certificering Openbare Bibliotheken.

De Bibliotheek is er voor iedereen. In al haar functies is de bibliotheek er voor alle, en bij voorkeur ook nieuwe doelgroepen.

Het overkoepelend orgaan de Koninklijke Bibliotheek (KB), de nationale bibliotheek van Nederland, maakt de totale bibliotheekcollectie zichtbaar, houdbaar en bruikbaar. De komende jaren ontwikkelt de KB een nationale digitale bibliotheek. De Bibliotheek Gelderland Zuid zorgt ervoor dat deze collectie op lokaal niveau gebruikt wordt. Collecties worden betekenisvol gepresenteerd en gegroepeerd rond thema's en doelgroepen. Daartoe worden zoveel mogelijk instellingen en mensen verleid lid te worden van de bibliotheek.

Door het vergroten van het digitale aanbod, het efficiënt gebruiken van gedeelde collectie, beperkt de Bibliotheek het fysieke collectieaanbod in vestigingen geleidelijk de komende jaren.

Activiteit	Doelgroep	Prestatie
Aanbieden van fysieke en digitale boeken	Volwassenen (18+)	Aantal leden in 2016: 3.230 Bibliotheek presteert minimaal volgens de landelijke tendensen
Aanbieden van fysieke en digitale boeken	Jeugd (-18)	Aantal leden in 2016: 8.040 Bibliotheek presteert minimaal volgens de landelijke tendensen
Aanbieden van fysieke en digitale boeken	allen	Aantal uitleningen in 2016: 312.431 (uitgesplitst naar vestiging, met en zonder verlenging en e-boek) Bibliotheek presteert minimaal volgens de landelijke tendensen
Bibliotheek aan Huis (fysiek beperkte leden worden thuis bezocht met door hen gewenste boeken)	Ouderen en niet-mobiele leden	Voorziening op aanvraag (wordt uitgevoerd door vrijwilligers)

2. Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie

De Bibliotheek heeft bijzondere aandacht voor het voorkomen van laaggeletterdheid en draagt bij aan de aanpak van laaggeletterdheid.

De cijfers over laaggeletterdheid zijn hoog in een welvarend land als Nederland. Overbetuwe én de bibliotheek willen zich daarom hard maken om dit te voorkomen en te bestrijden.

Onderzoek toont aan dat geletterdheid er voor zorgt dat mensen zelfredzamer, sociaal actiever en gelukkiger zijn. Geletterdheid omvat luisteren, spreken, lezen, schrijven, gecijferdheid en het kunnen gebruiken van alledaagse technologie om te communiceren en om te gaan met informatie. Laaggeletterden hebben zoveel moeite met deze basisvaardigheden dat hun dagelijks functioneren hierdoor belemmerd wordt. De problematiek van laaggeletterdheid doet zich voor bij een grote en diffuse doelgroep. Ook valt het vaak samen met andere problemen zoals werkloosheid, gezondheidsproblemen en schulden.

Overbetuwe en Lingewaard hebben samen een Uitvoeringsplan aanpak laaggeletterdheid opgesteld. Hiermee neemt de gemeente de regie. De kerngroep laaggeletterdheid Overbetuwe - Lingewaard bestaat uit lokale partijen die een belangrijke rol spelen binnen het sociale domein.

De kerngroep laaggeletterdheid Overbetuwe - Lingewaard bestaat uit de volgende partners:

- Gemeente Overbetuwe
- Gemeente Lingewaard
- Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid (OBGZ)
- Stichting Welzijn Lingewaard
- Forte Welzijn Overbetuwe
- Vluchtelingenwerk Oost-Nederland (VWON)
- ROC Rijn IJssel
- Stichting Lezen & Schrijven.

De Voorleesexpress stimuleert de taalontwikkeling van kinderen met een leeftijd van 2 t/m 8 jaar en verrijkt de taalomgeving thuis. We stellen ouders in staat om de taalontwikkeling van hun kinderen te stimuleren - op hun eigen manier. Twintig weken lang krijgt het gezin wekelijks een voorlezer thuis op bezoek. In dit uur introduceert de vrijwilliger het voorleesritueel. Ook krijgen de ouders handvatten om het voorlezen zelf over te nemen en op andere manieren de taalontwikkeling van de kinderen te stimuleren.

Preventie van laaggeletterdheid vraagt inzet op voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en intensieve samenwerking met peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, Centra voor Jeugd en Gezin, lokale kern-of wijkteams en basisscholen. Daarom voert de Bibliotheek het programma Boekstart uit.

De Stichting Peuterspeelzalen Overbetuwe heeft te kenen gegeven vanuit de wens een doorgaande leerlijn te ontwikkelen, bibliotheek op school ook in de kinderopvang te introduceren. Wij gaan hierover met SPO en OBGZ in gesprek.

Inwoners zijn en blijven zo lang mogelijk zelfredzaam en participeren in de maatschappij.

De bibliotheek organiseert voorlichting en activiteiten gericht op zelfredzaamheid. Om zelfredzaam te zijn hebben burgers basisvaardigheden nodig. Overbetuwe zet de bibliotheek in het bijzonder in op het bevorderen van lezen en schrijven en op digitale vaardigheden.

Beide vaardigheden bepalen voor een groot deel de mate waarin een persoon zelfredzaam is.

Activiteit	Doelgroep	Prestatie
Boekstart	Pas geboren en hun ouders/verzorgers	50% van baby's wordt lid
Voorlees Express	Ouders en kinderen met taalachterstand, taalarme gezinnen.	Opstarten in 2018, werving en training vrijwilligers en bereiken van 10 gezinnen
Taalpunt bibliotheek Elst	Laaggeletterden	Voorziening in Elst
Taalcafé	Laaggeletterden & anderstaligen	Wekelijks in Elst, Heteren en Zetten
Walk & Talk (vrijwilligers geven voorlichting en workshops aan werkzoekenden)	Werkzoekenden	5 bijeenkomsten
Omgaan met digitale overheid	Volwassenen/senioren	5 cursussen
Klik & tik	Cliënten UWV digitaal vaardiger maken	Wekelijks in Elst en Zetten

3. Bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur

De Bibliotheek vergroot leesplezier, leesbeleving en informatievaardigheden van mensen en hun omgeving (docenten, verzorgers, vrijwilligers), met bijzondere aandacht voor jeugd en jongeren.

De bibliotheek heeft een inspirerende en ondersteunende educatieve functie die van belang is voor alle leeftijden en mensen met allerlei achtergronden. Hierin kiezen de gemeenten in het bijzonder voor jeugd en jongeren. Docenten en ouders in de dagelijkse omgeving van jeugd en jongeren spelen een stimulerende rol in leesontwikkeling. De bibliotheek werkt samen met ouders, verzorgers, scholen, gemeenten, jeugdgezondheidszorg, kinderopvangorganisaties, welzijnsinstellingen en andere instellingen om vooral leesplezier en taal- en mediavaardigheden van deze doelgroep te vergroten. Samen werken zij aan een dagelijkse lees- en mediacultuur thuis en op school. Leesplezier, leesbeleving en informatievaardigheden zijn ook voor volwassen laaggeletterden en ook hooggeletterden van grote meerwaarde voor persoonlijke ontwikkeling.

Bibliotheek Op School (BOS)

Landelijk wordt de BOS gemonitord. In bijlage 2 zijn de bevindingen van deze methode opgenomen. Lokaal zijn alle scholen benaderd over hun deelname aan BOS. Hun reacties zijn samengevat in bijlage 3. Op basis hiervan en vanuit de visie op bibliotheekfuncties die de gemeente heeft opgesteld wil zij het voor scholen, waar geen bibliotheek in het dorp aanwezig is, mogelijk maken de BOS van de OBGZ als methode te introduceren. Voor Bibliotheek op School wordt de helft van de kosten door de scholen betaald. Concreet betekent dit:

- De gemeente financiert de kosten die OBGZ maakt voor het aanbieden van BOS aan scholen;
- Dit geldt alleen voor die scholen in dorpen waar geen bibliotheekvestiging aanwezig is (dus niet voor scholen in Elst, Heteren en Zetten);
- Basisscholen blijven zelf verantwoordelijk voor de kosten voor BOS per leerling;
- Basisscholen beslissen zelf of zij BOS willen afnemen van OBGZ.

Activiteit	Doelgroep	Prestatie
BOS	Primair onderwijs	Faciliteren van BOS op in ieder geval 3 scholen
Voorlezen voor kinderen	0-4 jr.	Iedere twee weken ism mamma's club Elst

4. Organiseren van ontmoeting en debat

De bibliotheekvestigingen zijn als plek openbaar, een verlengde huiskamer vol informatie en verhalen die uitnodigt tot leesbevordering en kennisontwikkeling. Een plek voor iedereen toegankelijk.

En nadere invulling van deze doelstelling is beschreven bij de ontwikkelingen van de bibliotheekvestigingen in Elst, Zetten en Heteren.

Activiteit	Doelgroep	Prestatie
Universiteit van Overbetuwe	volwassenen	3 bijeenkomsten
leestafels	volwassenen	voorziening
Werk- en studieplekken	Volwassenen en jeugd	voorziening

5. Laten kennismaken met kunst en cultuur

Informatie en cultuur is er voor iedereen toegankelijk.

De schatkamer van de bibliotheek kent een groeiende digitale als ook nog waardevolle analoge collectie. De bibliotheek als knooppunt van kennis en cultuur is een stimulerende leeromgeving waarin mensen zich kunnen blijven ontwikkelen.

De Bibliotheek inspireert iedereen met literaire activiteiten.

Literaire activiteiten zijn er voor het vergroten van leesplezier en het verrijken van leesbeleving en persoonlijke ontwikkeling. Dit kan in tal van vormen en voor tal van doelgroepen zoals kinderen, laaggeletterden, studenten en literaire liefhebbers. De stadsbibliotheek De Mariënborg in Nijmegen heeft hierin een regiofunctie. Overbetuwe wil, zij het in mindere mate en kostendekkend, ook lokaal invulling geven aan leesplezier via literaire activiteiten.

Activiteit	Doelgroep	Prestatie
Kunstgroepen & individuele kunstenaars (w.o. creatief collectief Elst)	Volwassenen	Exposities en lezingen
Samenwerking Historische Kring Midden Betuwe	Volwassenen en jeugd	Presenteren van historie van de Betuwe

Right to challenge

De gemeenteraad heeft op 15 maart 2016 een motie aangenomen waarin zij het college oproep om “ondernemers, instellingen, verenigingen en burgers de kans te geven om de bestaande voorzieningen of gemeentelijke taken over te nemen.”

In november 2017 heeft de gemeente een oproep gedaan op sociale media en gemeentepagina onder de titel “Wij kunnen dat veel beter gemeente Overbetuwe”. Een deel van deze tekst luidt: “...soms blijkt dat inwoners gemeentelijke taken goedkoper, efficiënter of beter kunnen. Het moeten wel taken zijn waarvoor de gemeente nu nog aan derden betaald. Heeft u ook weleens aan zoiets gedacht? Laat het ons weten! U kunt dan gebruik maken van het zogeheten ‘Right to Challenge’. Dit betekent dat u gemeente Overbetuwe mag uitdagen om de uitvoering van ‘niet-wettelijk-verplichte gemeentelijke taken’ aan u over te dragen met een budget dat daarbij hoort.”

Het right to challenge is via een amendement verankerd in de Wet stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Een deel van deze tekst luidt: “...De indieners zijn van mening dat niet alleen Rijk, provincie en gemeente belang hebben bij het al dan niet open houden van een bibliotheekvoorziening. Juist buurtbewoners zijn belanghebbenden als het gaat om voorzieningen in de wijk, waaronder een openbare bibliotheekvoorziening. Aangezien bewoners hun eigen buurt het beste kennen, is het heel goed denkbaar dat zij zelf een initiatief kunnen ontwikkelen waardoor de betreffende bibliotheek toch voort kan bestaan. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het inzetten van vrijwilligers of het combineren van de bibliotheek met een andere (commerciële) functie. De indieners hechten veel waarde aan dergelijke initiatieven van onderaf en wil dan ook graag dat deze zo goed mogelijk gefaciliteerd worden. Het huidige wetsvoorstel staat buurtinitiatieven op zich niet in de weg, maar door middel van dit amendement willen de indieners het mogelijk maken om bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen over vormen van inschakeling van buurtinitiatieven. Hiermee beogen indieners dat een buurtinitiatief niet alleen een mogelijkheid, maar ook een recht wordt voor bewoners..... Hiermee wordt voor bibliotheekvoorzieningen een buurtinitiatiefrecht geïntroduceerd dat lijkt op het Britse model van een right to challenge of, mogelijk in sommige gevallen, een right to bid.”

Stand-alone vrijwilligersbibliotheken kunnen buitengewoon moeilijk aan alle eisen die de Wsob kunnen voldoen. Zo bestaat bij het uitlenen van boeken een plicht tot het betalen van een leenrechtvergoeding, ook als dat door vrijwilligers gebeurt. Er moet dan een overeenkomst komen met de stichting Leenrecht. Op kleine schaal zijn ook in Overbetuwe wel andere vormen te vinden. Zo staat in Randwijk bij “Randwijks Hof” een telefooncel met boeken en zijn op verschillende plekken kleine boekenkastjes langs de weg te vinden. Bezoekers van deze initiatieven kunnen boeken meenemen en houden en/of omruilen.

In de praktijk zijn wel vrijwilligersbibliotheken te vinden die opereren onder de paraplu van een bibliotheekorganisatie. Vaker nog zien wij dat vrijwilligers actief zijn in de bibliotheek om dienstverlening te kunnen uitbreiden (zoals openingstijden en bezorging van materialen aan huis) of om zelf maatschappelijk actief te zijn. Ook in Overbetuwe zijn veel vrijwilligers betrokken bij activiteiten van de bibliotheek.

De bibliotheek ondersteunt vrijwilligers met kennis en training en voert een vrijwilligersbeleid. Wij zien daarom liever dat bewoners samenwerken met de bibliotheek dan dat zij bestaande diensten willen overnemen.

Financiën

In 2017 ontving OBGZ een subsidie van €762.022,- Voor het subsidiejaar heeft OBGZ een bijdrage van €764.900,- gevraagd. In haar begroting over 2018 hebben zij daarmee een sluitende begroting.

Vanuit de extra aandacht die wij geven aan de bestrijding van laaggeletterdheid is vanaf 2017 structureel €50.000,- beschikbaar. Wij hebben samen met Lingewaard een uitvoeringsplan Aanpak laaggeletterdheid opgesteld. Onderdeel van deze aanpak is het starten met de Voorleesexpress in Overbetuwe. De Voorleesexpress wordt uitgevoerd door Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid. Zij krijgt voor het jaar 2018 €10.000,- om de voorleesexpress in Overbetuwe op te starten, vrijwilligers te werven, te trainen en de eerste gezinnen te bereiken.

In totaal ontvangt de bibliotheek daarmee een bijdrage van €774.900,-

Wij gaan met de regiogemeenten afspraken maken over wat in gezamenlijkheid aan OBGZ wordt gevraagd en wat tot lokaal maatwerk/beleidsvrijheid van individuele gemeenten behoort met als uitgangspunt de VNG model samenwerkingsovereenkomst. Deze afspraken kunnen op zijn vroegst voor het subsidiejaar 2019 invulling krijgen.

Bijlage 1: Doelenboom

Visie (samengevat):				
De gemeente vindt culture voorzieningen zoals de bibliotheek een waardevol om, als openbaar toegankelijke voorziening de leefbaarheid van dorpen en wijken op peil te houden en bij te dragen aan onderlinge sociale verbindingen. Tegelijkertijd wordt vanuit de sociaal-maatschappelijke visie aandacht besteed aan de noodzaak tot het ondersteunen van kwetsbare mensen in de samenleving.				
Doelen uitgesplitst naar bibliotheekfunctie (prestaties van het ene doel kunnen ook bijdragen aan doelen van een andere functie)				
De Bibliotheek maakt als kenniscentrum de fysieke en digitale bibliotheekcollectie beschikbaar én toegankelijk voor iedereen. De Bibliotheek Gelderland Zuid maakt onderdeel uit van het grote netwerk van bibliotheken in Nederland, voldoet aan de eisen uit de bibliotheekwet en beschikt over het certificaat van de Stichting Certificering Openbare Bibliotheken. De Bibliotheek is er voor iedereen. In al haar functies is de bibliotheek er voor alle, en bij voorkeur ook nieuwe doelgroepen.	Inwoners zijn beter en langer in staat zelfstandig te functioneren in de maatschappij. De Bibliotheek heeft bijzondere aandacht voor het voorkomen van laaggeletterdheid en draagt bij aan de aanpak van laaggeletterdheid	De Bibliotheek vergroot leesplezier, leesbeleving en informatievaardigheden van mensen en hun omgeving (docenten, verzorgers, vrijwilligers), met bijzondere aandacht voor jeugd en jongeren.	De bibliotheekvestigingen zijn als plek openbaar, een verlengde huiskamer vol informatie en verhalen die uitnodigt tot leesbevordering en kennisontwikkeling. Een plek voor iedereen toegankelijk.	Informatie (over) erfgoed en cultuur zijn voor iedereen toegankelijk. De Bibliotheek inspireert iedereen met literaire activiteiten.
Activiteiten en prestaties uitgesplitst naar functie				
1. De bibliotheek stelt kennis en informatie beschikbaar	2. De bibliotheek biedt mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie	3. de bibliotheek bevordert lezen en het laten kennismaken met literatuur.	4. De bibliotheek organiseert ontmoeting en debat.	5. De bibliotheek laat kennis maken met kunst en cultuur
Aanbieden van fysieke en digitale boeken	Cliënten UWV digitaal vaardiger maken door het verzorgen van Klik & Tik cursussen.	Faciliteren van Bibliotheek Op School (BOS) op in ieder geval 3 scholen	Bibliotheek faciliteert bijeenkomsten "Universiteit van Overbetuwe" voor volwassenen.	Presenteren van historie van de Betuwe i.s.m. Historische Kring Midden Betuwe
Aantal leden 18+ in 2016: 3.230 Bibliotheek presteert minimaal volgens de landelijke tendensen	Voor volwassenen en senioren Omgaan met digitale overheid	Voorlezen voor kinderen 0-4 jaar. Tweewekelijks ism Mama's club in Elst	Bibliotheek faciliteert leestafels en werk- en studieplekken in de bibliotheek.	Bibliotheek faciliteert exposities en lezingen i.s.m. kunstgroepen & individuele kunstenaars (w.o. creatief collectief Elst)
Aantal leden 18- in 2016: 8.040 Bibliotheek presteert minimaal volgens de landelijke tendensen	Walk & Talk (vrijwilligers geven voorlichting en workshops aan werkzoekenden)			
Aantal uitleningen in 2016: 312.431 (uitgesplitst naar vestiging, met en zonder verlenging en e-boek) Bibliotheek presteert minimaal volgens de landelijke tendensen	50% van baby's wordt lid van de bibliotheek via project Boekstart			
	Opstarten van het project Voorleesexpress, werving en training vrijwilligers en bereiken van 10 gezinnen			
	Taalpunt bibliotheek Elst en wekelijks een taalcafé in Elst, Zetten en Heteren			

Bijlage 2: Landelijke monitor BOS

Monitor de Bibliotheek Op School - landelijke analyse basisonderwijs (algemene conclusies uit rapportage 2016)

Leerlingen lezen iets minder vaak en iets minder graag, maar halen vaker leesboeken uit de bibliotheek op school

Bij de analyse van vier opeenvolgende metingen van de Monitor de Bibliotheek op school is gekeken naar ontwikkelingen in leesgedrag en leesplezier van leerlingen en in leesbevorderingsactiviteiten van leesconsulenten en leerkrachten. Tevens zijn mogelijke effecten van deze activiteiten geanalyseerd en zijn bijvoorbeeld verschillen tussen leerjaren, provincies en jongens en meisjes bekeken. De resultaten laten over de jaren een kleine negatieve ontwikkeling zien in leesfrequentie en leesplezier bij leerlingen. Wel halen leerlingen vaker leesboeken uit de bibliotheek op school. Leerkrachten gingen in 2015 ook veel vaker met de groep naar de bibliotheek op school dan in 2012 (45% tegen 35% minstens eens per week). Wel houden leerkrachten iets minder vaak een boekenkring en laten zij iets minder vaak een boekpresentatie geven. Het aantal scholen in de monitor met een bibliotheek op school (68% in 2012, 84% in 2015) en met een leesbevorderingsplan (59% in 2012, 78% in 2015) is sterk gestegen.

Meisjes en jongere kinderen vinden alles rond lezen leuker

Leerlingen in hogere leerjaren lezen minder en minder graag, halen minder boeken bij de bibliotheek op school en vinden alles aan de schoolbibliotheek minder leuk dan leerlingen in lagere leerjaren. In oudere groepen halen wel iets meer leerlingen boeken bij de openbare bibliotheek. Meisjes vinden ongeveer alles aan lezen leuker dan jongens en lezen ook meer. Alleen over het aantal leuke informatieboeken in de bibliotheek op school zijn jongens positiever. Er zijn geen grote verschillen gevonden in de antwoorden van leerlingen die een schoolbibliotheek hebben en leerlingen van scholen zonder bibliotheek, maar leerlingen op scholen met een bibliotheek vinden het wel iets leuker om in de klas een boek te lezen. Tussen provincies bestaan aanzienlijke verschillen in de leesbevordering door leesconsulenten en leerkrachten. De verschillen bij leerlingen zijn kleiner, maar toch duidelijk.

Bibliotheek, leesbevorderingsplan en activiteiten leesconsulent maken verschil

Bij een groter aantal taakuren van de leesconsulent, is het leesplezier van leerlingen iets groter. Als de leesconsulent activiteiten organiseert in de groep of in de schoolbibliotheek, halen leerlingen ook vaker leesboeken uit die bibliotheek. Leerkrachten met een bibliotheek op school, houden vaker een boekenkring, laten iets vaker een boekpresentatie geven en overleggen meer over leesbevordering dan collega's zonder schoolbibliotheek. Er werd geen verband gevonden tussen de frequentie waarmee een leerkracht voorleest en de leesfrequentie en het leesplezier van leerlingen, maar het introduceren van boeken heeft daarop wel een klein positief effect. Op scholen met een bibliotheek en een leesbevorderingsplan halen leerlingen vaker boeken bij de bibliotheek op hun school dan op scholen zonder leesbevorderingsplan.

Bijlage 3: Reacties scholen op deelname Bibliotheek op School

School	Deelnemer BOS	Zou BOS willen	Argumenten	Opmerkingen
School met de Bijbel (Randwijk)	Nee	Nee	<ul style="list-style-type: none"> Hoge kosten Bibliotheek Zetten is dichtbij Thema's bibliotheek passen niet altijd binnen de identiteit van de school. 	
CBS De Ark (Elst)	Nee	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Voordelen, vooral in relatie tot 21e eeuw leren en thematisch onderwijs; De kosten van € 11,- per leerling per jaar zijn te hoog. 	We werken met klassenouders en groepsabbonementen en dat is aanzienlijk voordeliger dan € 11,- per leerling per jaar. . Eens per 6/8 weken worden de boeken o.b.v. wensen kinderen of thematisch onderwijs IPC ververst.
St. Willibrordusschool (Herveld)	Ja	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen zijn niet meer afhankelijk van hun ouders om naar de bibliotheek te kunnen gaan (boeken mogen ook mee naar huis) Technisch gezien zijn de kinderen van onze school goed gaan scoren op het leesniveau in zinnen (Cito AVI). Opvallend is dat we landelijk gezien beter scoren met de jongens de plezier hebben in het lezen! (monitor) 	We gaan een peutercollectie aanschaffen en de peuters van de peuterspeelzaal uit ons dorp uitnodigen om bij ons naar de bibliotheek te komen gaan.
De Kameleon (Driel)	Ja	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> In Driel hadden de ouders geen mogelijkheid om boeken te lenen voor hun kinderen. Zij moesten daarvoor naar Elst of Heteren. Kinderen gingen steeds minder lezen en de resultaten gingen achteruit. Daarom is gekozen voor BOS. Voor de Kameleon is de winst gelegen in het verhogen van het leesplezier. Meer kinderen zijn gaan lezen. Ook zien we een verschuiving bij de jongens in groep 7 en 8. Het eerste jaar scoorde deze groep matig. In de laatste monitor zien we een daling in deze cijfers. Jongens uit deze groepen zijn meer gaan lezen en ze vinden lezen leuker. Ondanks de kosten zijn we toch gestart, omdat wij vinden dat de kinderen dit verdienen. Wij betalen ongeveer €14,- per kind. Hierbij zit ook de begeleiding vanuit de bibliotheek m.b.t. het leesplan. 	
SamSam (Oosterhout)	Nee	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Al jaren willen we graag gebruik maken van de vele mogelijkheden van de bieb op school. Mede ook omdat in Oosterhout geen bibliotheek gevestigd is. Helaas zijn de kosten per leerling te hoog. 	
OBS Stap voor Stap (Elst)	Nee	Nee	<ul style="list-style-type: none"> De school heeft een grote collectie eigen boeken; Maakt gebruik van de projecten rode draad (leesplan). 	
't Startblok (Elst)	Nee	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Inmiddels is contact gelegd met de Bibliotheek over de inrichting van de BOS bij ons op school. De resultaten van de BOS dragen aantoonbaar bij aan de leesontwikkeling en leesbeleving van kinderen. Het is daarom bijna een noodzaak te noemen om een BOS in te richten. 	
RKBS Sunte Werfert (Elst)	Ja	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> Voor ons een mooie kans om een sterk verouderde collectie leesboeken te verruilen voor een wisselende collectie moderne en nieuwe boeken. Daarnaast maken de vele faciliteiten de BOS ons biedt de keuze makkelijk. 	gestart op 2/11/2016
Clara Fabriciuschool (Herveld)	Nee	Ja	<ul style="list-style-type: none"> BOS is best kostbaar en we hebben naar een methode gezocht die veel goedkoper is. Op dit moment halen leerkrachten en/of ouders voor alle groepen bij de bibliotheek in Zetten boeken op. Er zijn veel vrijwilligers nodig om het systeem goed draaiend te houden en het is lastig om nu al vrijwilligers te krijgen De ruimte om B.O.S. neer te zetten. 	We nemen wel een aantal projecten van de bibliotheek af. Denk hierbij aan een rondleiding door de bibliotheek, een schrijversbezoek en bij klassen waar iets extra nodig is, kopen we projecten in.
Dr. Lammerts van Buerenschool (Zetten)	Nee	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Hebben lang nagedacht over een biebproject op school; oftewel de bieb structureel in de school Het kost voor ons te veel geld! Wanneer het gratis zou zijn, of heel goedkoop dan overwegen wij dit zeker. 	

De Meeuwenberg (Driel)	Nee	Nee	<ul style="list-style-type: none"> • We beschikken zelf over een enorme voorraad leesboeken voor alle leerlingen. • Deze voorraad wordt jaarlijks ververs. • We hebben een uitstekende methode voor aanvankelijk lezen (VLL nieuwste uitgave integraal) • We hebben een gloednieuwe methode voor voortgezet lezen (Station Zuid) • Al jaren maken we gebruik van de Rode Draad van de bieb. • Mogelijk dat we stoppen met de Rode Draad, omdat we al heel veel doen aan leesbeleving, leesbevordering, projecten, thema's en digitale onderzoek vaardigheden (alternatief voor het raadplegen van info-boeken). • Jaarlijkse investering is wisselend. Heeft te maken met de specifieke wensen om het aantal titels of boekenseries te vervangen. Gemiddeld € 250,- p/j. 	Drempels voor deelname BOS: <ul style="list-style-type: none"> • Ruimtegebrek. (De Meeuwenberg komt door haar leerlingenaantal al 200 m2 tekort.) Geen ruimte meer voor kasten of leeshoekjes. • Financiën. De gevraagde eigen bijdrage vanuit school is te hoog.
Koningin Julianaschool	Nee	Nee	<ul style="list-style-type: none"> • De Julianaschool heeft de bibliotheek binnen hetzelfde gebouw als de (brede) school. Daarom zien zij tot dusver geen meerwaarde in het BOS-project. • Zij werken intensief met hen samen: bieb-lidmaatschap per groep, Rode Draad-projecten, schrijversbezoeken, gezamenlijk (voor)leesontbijt, voorstellingen, voorleeswedstrijd enz. 	
St. Jacobusschool	Ja	n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> • De resultaten van de BOS dragen aantoonbaar bij aan de leesontwikkeling en leesbeleving van kinderen. • Voor ons werd duidelijk dat het ondoenlijk was om een breed aanbod aan boeken te kopen en regelmatig te vervangen. Boeken verliezen hun actualiteit, een groot aanbod vraagt om een hele grote investering. De afschrijving op de boeken zou heel groot zijn. • Op de Jacobusschool vonden we dat de leesresultaten van de kinderen omhoog konden. Daartoe hebben we een leesplan opgesteld, waarin zienswijze en beleid werden vastgelegd. Onze visie was dat leesontwikkeling met name groeit als kinderen met plezier lezen. We hebben dus ingezet op leesplezier om daarmee leesmotivatie te doen groeien. 	